

4. Крещак Ю. А. // Фактори адаптації майбутніх учителів до професійної діяльності // Журнал наукових праць. Випуск 10
5. Мороз О.Г. Професійна адаптація молодого вчителя: Навч. посібник. – К.: Київ. держ. пед. ін-т ім. О.М.Горького, 1980. – 95 с.
6. Солодухова О.Г. Психологія становлення особистості молодого вчителя в процесі професійної адаптації: Автореф. дис... д-ра психол. наук: 19.00.07 / АПН України; Інститут педагогіки і психології професійної освіти. – К., 1998. – 39 с.

Мороз О. І.
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології
Кельник С. І.
студентка магістратури

Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука
м. Рівне, Україна

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ В ЮНАЦЬКОМУ ВІСІ

Творчість розглядається як вища форма людської діяльності. Творчість – це процес створення суб'єктивно нового, що базується на здатності породжувати оригінальні ідеї та використовувати нестандартні способи діяльності [3, с. 85]. Суб'єктом творчої діяльності виступає сама творча особистість на всіх стадіях її становлення. Творча особистість відображає високу ступінь розвитку, підготовленості до різноманітних видів діяльності, гнучкої зміни стилів поведінки, виходу зі складних проблемних ситуацій та реалізації найбільш ефективних адаптивних стратегій. Особливістю творчої особистості вважається її здатність до творчої активності [2, с. 223-229]. Творча активність – це індивідуальні особливості людини, які визначають успішність виконання нею творчої діяльності різного виду. Творча активність – це активність особистості, спрямована на перетворення дійсності і себе самої [5, с. 200].

Творчу активність визначають:

- як якість особистості – Н. Вишнякова, Ш. Ганелін, В. Кузін, О. Матюшкін,
- як компонент темпераменту – В. Небиліцин;
- як особливу потребу – Л. Божович;
- як діяльність – А. Люблінська, В. Ротенберг;
- як міру діяльності – В. Коган;
- як взаємодію з дійсністю – Б. Кади́ров, Н. Лейтес. Це є основні підходи до розуміння досліджуваного феномена [1, с. 291-302].

Аналіз робіт попередніх досліджень дає змогу стверджувати, що проблема формування творчої активності досить широко розглядалася у вітчизняних зарубіжних дослідженнях.

Мета статті – науково обґрунтувати психологічні особливості розвитку творчої особистості в юнацькому віці.

Відповідно до мети роботи визначено наступні завдання:

- проаналізувати психологічні особливості розвитку творчої активності юнацькому віці;
- розкрити методи дослідження творчої активності юнаків.

Проведений теоретичний аналіз розвитку творчої активності у юнаків, дав зрозуміти, що творча активність розглядається як здатність не лише самостійно визначати предмет діяльності, але й вирішувати, яка саме діяльність буде здійснюватись, а отже, які психічні структури розвиватимуться [4, с. 10-15]. В процесі виконання цієї роботи ми ознайомилися з думками багатьох психологів з приводу питання творчої активності особистості та з психологічними особливостями розвитку творчої активності особистості.

Для дослідження розвитку творчої активності в юнацькому віці було здійснено відбір традиційних методик, які представлені, зокрема, такими: опитувальник особистісної схильності до творчості за Г. Девісом (у редакції Б. Пашнева); методика визначення рівня самооцінки творчого потенціалу особистості; діагностики особистісних творчих здібностей (Є.Є. Тунік); опитувальник креативності (творчого прояву) Джонса; методика визначення рівня сформованості загальних творчих здібностей особистості. Дані методики дозволили дослідити рівень невербальної креативності у юнаків, схильність до творчої поведінки у повсякденному житті, самооцінку творчого потенціалу, творчих здібностей.

Здійснивши констатуючий експеримент, щодо розвитку творчої активності юнаків ми дійшли висновку, що фактично усі досліджувані отримали середній та низький рівень розвитку психологічних особливостей творчої активності особистості: вони не впевнені у собі, недооцінюють власні сили, у них присутня тривожність, щодо виконуваної роботи. Наше дослідження також дало нам змогу простежити, що лише незначна кількість учасників отримали високий рівень, для них характерно: впевненість у собі своїх силах; реалістичність в оцінці своїх недоліків та успіхів, якими можна гордитися; у них розвинуте творче мислення та уява, більш схильні до творчої діяльності; отримують задоволення від того, чим займаються; досягають поставлених цілей. Проведені дослідження показали, що розвиток творчої активності тісно пов'язаний із розвитком творчих здібностей, творчого мислення та уяви, а також із розвитком обдарованості креативності особистості та ін. психологічних компонентів творчої активності.

Виходячи з результатів, отриманих після проведення експериментального аналізу ми спробували підняти рівень розвитку творчої активності, розкрити яскраву особистість, яка має свою думку і своє ставлення до будь-чого. Для цього нами було проведено тренінгову програму на тему: «Я у світі творчості». Дана тренінгова програма включала в себе ряд психологічних вправ та завдань на підняття рівня творчості. У тренінгу беруть участь студенти експериментальної групи у віці 18-19 років. При виконанні вправ, юнаки дуже добре пофантазували. Студенти проявили свою індивідуальність на повну. Під час тренінгу виникали дискусії стосовно обговорюваних тем, кожен висловлював свою точку зору. Здебільшого завдання студентам дуже сподобались, тому вони виконували деякі вправи із захопленням та припиняли тільки тоді, коли закінчувалися усі можливі варіанти відповідей. Кожен учасник тренінгу брав активну участь у виконанні усіх вправ, відчувалася моральна допомога тренеру під час тренінгу. Отже, студенти проявили свою креативність на високому рівні.

Для перевірки ефективності формуючого експерименту, що був проведений лише у експериментальній групі, нами було проведено контрольний зріз, у якому ми діагностували експериментальну та контрольну групи, за допомогою тих самих методик, які ми застосували у констатуючому експерименті. Опрацювавши показники проведених повторних методик у двох групах, ми дійшли до таких висновків, що рівень розвитку творчої активності студентів, до яких застосовувалася корекційно-розвиваючий тренінг, значно змінився. Саме тренінг допоміг подолати бар'єри, які обмежують творчий потенціал учасників, студенти зрозуміли поняття «творча активність» та «творчі здібності». В учасників покращилося усвідомлення свого творчого потенціалу та креативності у собі, вони краще почали фантазувати, уявляти образи, актуалізувати й активізувати процеси особистісного творчого розвитку. Тренінг дає можливість учасникам пізнати своє творче «Я», розвинути впевненість у собі. В учасників тренінгу простежується зниження емоційного напруження. Вони почали сприймати себе, як творчу особистість, навчилися приймати цінності інших поглядів, навіть якщо вони не збігаються з власними. Підвищився рівень партнерської позиції у творчій діяльності, спілкуванні. Навчилися активно слухати, намагатися зрозуміти людину, а не пережонувати її у своїй правоті. Учасники тренінгу підвищили свою самооцінку, навчилися усвідомлювати характеристики творчого середовища, був відкинутий страх неприйняття своєї творчої особистості.

Можна зробити висновки, що тренінг розвитку творчих здібностей сприяв покращенню рівня творчості студентів, допоміг учасникам пізнати себе й інших з позиції творчої своєрідності. Учасниками були визначені їхні найкращі риси. Вони навчилися розвивати свої творчі здібності, покращувати свій творчий потенціал, щоб досягти рівня творчої особистості. Результати проведеного дослідження в цілому підтвердили правомірність і необхідність підходу до вивчення творчості. Разом із тим, була реалізована мета роботи і підтверджена її основна гіпотеза.

Отже, розвиток творчої активності людини здійснюється в процесі її цілеспрямованої діяльності. Для підвищення рівня творчості студентів необхідно забезпечити необхідні умови розвитку творчого потенціалу (свободу творчості, творче спілкування з іншими студентами, творчу обстановку). Для підвищення креативності і творчих здібностей студентів також необхідно проводити психологічні тренінги і корекційно-розвиваючі методики.

Список літератури:

- 1 Дорюфай С.В. Творча активність як мотиваційний компонент у системі підготовки спеціаліста до творчої професійної діяльності / С.В. Дорюфай // Проблеми сучасної психології. – 2012. – №18. – 291–302 с.
- 2 Марігодов В.К. Шляхи вдосконалення творчої активності студентів: збірн. наук. праць / В.К. Марігодов, Ю.М. Кравченко // Проблеми освіти / Голов. ред. І.І. Кремень. – К.: Лебідь, 2009. – Вип. 27. – 223–229 с.
- 3 Максименко С.Д. Загальна психологія / С.Д. Максименко. – М.: Лебідь, 2008. – 110 с.
- 4 Моляко В.О. Психологія творчості та обдарованості: нові рубежі теорії і практики / В.О. Моляко // Обдарована дитина. – М.: Освіта, 2007. – № 7. – 10–15с.
- 5 Пономарьов Я.А. Психологія творчості / Я.А. Пономарьов. – М.: Наука, 2012. – 101 с.